

Llei de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència

Guia per a les famílies

Una llei que ens fa a tots
i totes part de la solució

Continguts

1.
Per què és necessària aquesta llei?

2.
Què significa que sigui una llei integral?

3.
Quins tipus de violència sobre els nens i les nenes castiga aquesta llei?

4.
Com protegeix els nostres fills i filles?

5.
Però, què canvia aquesta llei per a les nostres famílies i fills i filles?

6.
Com protegeix els nostres fills i filles a l'escola?

7.
Com protegeix els nostres fills i filles en llocs on fan esport o activitats extraescolars i de lleure?

8.
Com protegir les nostres filles i fills a Internet?

9.
Com actua aquesta llei si es produeix algun tipus de violència?

10.
Com ens afecta a pares i mares la nova llei?

Sobre la llei de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència

Una llei que ens fa a tots
i totes part de la solució

La **violència** té lloc en els àmbits més quotidians de la vida d'un infant (família, espais esportius, Internet...), i, només si entre tots aconseguim que aquests entorns siguin segurs, podrem evitar-la. Però, si es produeix, és fonamental identificar-la amb rapidesa i una atenció tan eficaç com sigui possible.

Per això, des d'UNICEF Espanya celebrem l'aprovació d'aquesta esperada llei: un instrument crucial per a la protecció dels infants i adolescents davant la creixent violència que els afecta de manera directa i desproporcionada.

Els treballs per posar en marxa aquesta llei van arrencar al Congrés dels Diputats el 2014, i per elaborar-la s'ha comptat amb les diferents administracions, amb organitzacions especialitzades en infància i amb el conjunt de la societat civil. Des d'UNICEF hem format part d'aquest grup de treball, i hem fet arribar les nostres pròpies esmenes a la llei.

En aquesta guia trobaràs les claus principals de la nova legislació, veuràs de quina manera protegeix els nostres fills i filles, i coneixeràs com aquesta llei ens fa a tots part de la solució.

Inicis de la llei

2014

El 2014 s'inicien al Congrés dels Diputats els treballs per posar en marxa aquesta llei.

2021

El 2021 entra en vigor la **Llei de protecció integral a la infància i l'adolescència davant la violència**, amb un suport majoritari al Congrés dels Diputats.

Una llei integral

Aquesta llei ens fa a tots part de la solució.

Els principis de la llei

Protecció davant la victimització secundària

Coordinació i cooperació inter i intraadministrativa

Prohibició de tota forma de violència

Apoderament d'infants i adolescents

Accessibilitat universal

Especialització de professionals

Respecte a estadis evolutius d'infants i adolescents

Incorporació de la perspectiva de gènere i discapacitat

Com protegeix la llei

A l'escola

Compromís de la comunitat educativa

Coordinador/a de benestar i protecció

Protocols d'actuació contra la violència

En àmbits esportius i de lleure

Formació dels professionals

Delegat/ada de protecció

Protocols obligatoris per evitar la discriminació, els insults i les humiliacions

A Internet

Servei per a famílies i educadors sobre l'ús segur de la Xarxa

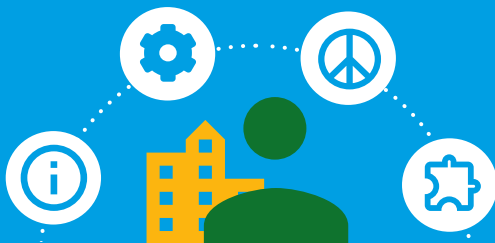

Incentiu de les empreses per millorar classificacions i etiquetatge

Mecanismes de control parental

Les noves figures de protecció

Coordinador/a de benestar i protecció

On actua?

Als centres educatius.

Quines funcions desenvolupa?

- ➔ Organitza plans de formació sobre prevenció, detecció precoç i protecció.
- ➔ Coordina casos que requereixen intervenció dels serveis socials.
- ➔ Promou el benestar i la cultura del bon tracte entre l'alumnat.
- ➔ Fomenta mètodes de resolució pacífica de conflictes.
- ➔ Informa tot el personal de centre sobre els protocols per a la prevenció i protecció de qualsevol forma de violència.

Delegat/ada de protecció

On actua?

En els centres esportius i de lleure infantil i/o adolescent.

Quines funcions desenvolupa?

- ➔ Escolta i atén les inquietuds dels nens i les nenes.
- ➔ S'encarrega de la difusió i el compliment dels protocols.
- ➔ Comunica els casos en què s'hagi detectat una situació de violència.

1.

Per què és necessària aquesta llei?

- Perquè, segons les estadístiques oficials, al nostre país **les situacions de violència contra els infants no deixen de créixer**, malgrat tots els esforços duts a terme en els darrers anys.
- Perquè la **Convenció sobre els Drets de l'Infant de 1989**, de la qual Espanya és part, estableix que els Estats membres han d'adoptar totes les mesures legislatives, administratives, socials i educatives oportunes per protegir els infants contra tota forma de perjudici o abús físic o mental, descuit o tracte negligent, maltractaments o explotació, inclòs l'abús sexual.
- Perquè el **Comitè dels Drets de l'Infant** ha demanat al nostre país, reiterades vegades, que aprovi una llei integral davant la violència vers la infància.
- Perquè l'**Agenda 2030 d'Objectius de Desenvolupament Sostenible té com a meta reduir significativament totes les formes de violència**, així com "posar fi al maltractament, l'explotació, el tràfic de persones i totes les formes de violència i tortura contra la infància".

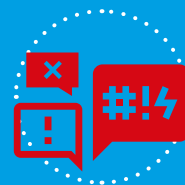
L'any 2019 es van comptabilitzar 5.408 delictes de maltractaments en l'àmbit familiar envers els infants i adolescents, davant els 5.097 del 2018 i els 4.240 del 2017.

Font: Ministeri de l'Interior
Estadístiques de criminalitat

La meitat de les víctimes dels delictes contra la llibertat sexual són menors d'edat. El 2019 es van presentar 5.890 denúncies per aquest tipus de delictes envers nens i nenes; el 2018 van ser-ne 5.376, i 4.542 el 2017.

Font: Ministeri de l'Interior
Estadístiques de criminalitat

Assetjament escolar i ciberassetjament: entre novembre de 2017 i octubre de 2018 el Ministeri d'Educació va rebre 12.799 trucades al telèfon contra l'assetjament escolar. En 5.557 d'aquestes es van detectar possibles casos de bullying.

2.

Què significa que sigui una **lleí integral**?

- En primer lloc, la llei abasta tots els punts referits a la violència: des de la **sensibilització**, passant per la **prevenció i identificació**, fins al **tractament i reparació del dany**.
- El caràcter integral queda també reflectit en la idea principal que **és necessària la participació de tothom per aturar la violència**, inclosos els nostres fills i filles, als quals s'ha d'oferir una educació que els proporcionï eines per a la seva autoprotecció. A més a més, estableix **noves obligacions i formes d'actuar per als sectors professionals i que treballen amb ells**, especialment per a aquells amb més poder de decisió sobre les seves vides: educadors, sanitaris, personal de serveis socials, instructors d'esport i lleure, cossos policials i professionals de l'àmbit judicial.

3.

Quins tipus de violència sobre els nens i les nenes castiga aquesta llei?

Aquesta **lleï inclou tot tipus de violència**, tal com la defineix Nacions Unides:

“Violència és l’ús deliberat de la força física o l’abús de poder, ja sigui en grau d’amenaça o efectiu, contra un nen [nena o adolescent], per part d’una persona o un grup, que causi o que tingui moltes probabilitats de causar perjudici efectiu o potencial a la salut de l’infant, a la seva supervivència, desenvolupament o dignitat”.

— [Pinheiro, P.S. (2006), Drets de l’Infant: Nota del Secretari General. Informe de l’expert independent per a l’estudi de la violència contra els infants de Nacions Unides. Ginebra: Nacions Unides.]

Així, segons la nova legislació, **s’entén per violència “tota acció, omissió o descuit que priva les persones menors d’edat dels seus drets i benestar, que amenaça o interfereix el seu ordenat desenvolupament físic, psíquic o social, amb independència de la seva forma i mitjà per cometre-la, i que inclou la violència digital”.**

4. Com protegeix els nostres fills i filles?

La nova llei estableix les següents mesures de protecció integral:

1. Conscienciació i sensibilització del conjunt de la societat: s'enforteix l'exigència del **deure de denúncia** si considerem que existeixen indicis de violència contra els infants o els adolescents.

2. Prevenció per mitjà de l'especialització dels professionals que treballen amb la infància; del suport a les famílies, i de la participació dels infants mateixos, als quals s'ha d'oferir formació per millorar la capacitat de reconèixer situacions de violència anticipadament i que els ajudi a reaccionar-hi de manera adequada.

3. Detecció precoç mitjançant la formació multidisciplinària i contínua dels professionals que treballen amb nenes, nens i adolescents.

4. Protecció en tots els àmbits en els quals es desenvolupa la vida dels infants, i **reparació del dany ocasionat**.

5. Enfortiment dels marcs civil, penal, processal i administratiu amb els quals es persegueix una millor tutela de les víctimes en establir mesures orientades a minimitzar els prejudicis i les conseqüències negatives que el procés pugui ocasionar.

5. Però, **què canvia aquesta llei** per a les nostres famílies i fills i filles?

→ **Les nenes, nens i adolescents tindran dret a disposar d'entorns protectors**, que és la base que planteja la nova legislació, per aturar la violència contra la infància. Per generar aquests espais protectors per als nostres fills i filles es proposa:

- 1.** Protocols i polítiques que previnguin les situacions de violència.
- 2.** Figures oficials especialment creades per prevenir, detectar i atendre situacions de violència i abusos. Es tracta de professionals formats que han de saber escoltar i atendre els nostres fills i filles de manera adequada.
- 3.** Coordinació entre totes les persones i organismes que treballen en aquests entorns.
- 4.** Formació específica per als nostres fills i filles amb la finalitat de fer-los participants de la seva pròpia protecció, donant-los eines perquè siguin capaços d'identificar situacions de violència i sàpiguen demanar ajut.

→ Les famílies estarem més tranquil·les si sabem que deixem els nostres **fills i filles en espais segurs, en mans de professionals amb una formació especialitzada**, que tenen molt clara la seva responsabilitat pel que fa a la seva protecció.

6. Com protegeix els nostres fills i filles a l'escola?

Compromís
de la comunitat
educativa

→ Com que els centres educatius són uns espais tan rellevants en el desenvolupament dels nostres fills i filles, la llei hi posa el focus i estableix que s'exigeixi el **compromís** exprés de la direcció i de tots els docents i professionals **de fer del seu centre un entorn protector**, així com que es dugui a terme la **supervisió minuciosa de tot el personal que es contracta**.

Coordinador/a
de benestar
i protecció

→ S'introdueix també una nova figura obligatòria per a tots els centres educatius: el **coordinador de benestar i protecció**. Les seves funcions principals seran:

1. **Organitzar plans de formació sobre prevenció, detecció precoç i protecció**, adreçats tant al personal que treballa als centres com a l'alumnat.
2. **Coordinar els casos que requereixin intervenció** dels serveis socials; promoure el benestar i la cultura del bon tracte entre l'alumnat.
3. **Fomentar mètodes de resolució pacífica de conflictes**.
4. **Informar** tot el personal del centre sobre els protocols per a la prevenció i protecció de qualsevol forma de violència.
5. A més a més, s'estableixen **protocols d'actuació específics** contra l'assetjament escolar, el ciberassetjament, l'assetjament sexual, la violència de gènere, la violència domèstica, el suïcidi i l'autolesió, així com qualsevol altra manifestació de violència.

Protocols
contra la violència

7.

Com protegeix els nostres fills i filles en llocs on fan **esport o activitats extraescolars** i de lleure?

Protocols obligatoris per evitar la discriminació, els insults i les humiliacions

- ➔ Per mitjà dels **protocols obligatoris** –que cal que els apliquin les persones que duguin a terme activitats esportives o de lleure amb infants i adolescents– i **mesures per evitar** qualsevol tipus de **discriminació**, així com els **insults i humiliacions**.

Delegat/ada de protecció

- ➔ Amb una nova figura: el **delegat/ada de protecció**, a qui els nostres fills i filles podran recórrer per expressar les seves inquietuds, i que s'encarregarà de la difusió i el compliment dels protocols establerts. El delegat/ada de protecció haurà de comunicar els casos en què s'hagi detectat una situació de violència.

Formació de professionals

- ➔ Amb una formació específica per a tots els professionals que treballin en aquests entorns, **que els permeti atendre de manera adequada les diferents aptituds dels infants i adolescents amb discapacitat**.

8.

Com protegir les nostres filles i fills **a Internet?**

Servei per a famílies i educadors sobre l'ús segur de la Xarxa

→ Mitjançant la creació de nous tipus delictius per acabar amb la impunitat de certes conductes realitzades a través de mitjans tecnològics. Amb un **acompanyament a les famílies**, educadors, infants i adolescents i posant a la seva disposició un **servei específic de línia d'ajut sobre l'ús segur i responsable d'Internet**. Aquest servei oferirà assistència i assessorament davant situacions potencials de risc o d'emergència a la Xarxa.

Incentiu a les empreses per millorar classificacions i etiquetatge

→ S'ha d'incentivar la **responsabilitat social de les empreses** en matèria d'ús segur d'Internet, i **millorar la classificació per edats i l'etiquetat de continguts digitals**, per impulsar la creació de codis de regulació en la indústria que desenvolupa productes i serveis adreçats al públic infantil i adolescent.

Mecanismes de control parental

9.

Com **actua** aquesta llei si es produeix algun tipus de violència?

La nova legislació donarà una cobertura integral a les víctimes, mitjançant actuacions especials en els àmbits que veurem a continuació.

Els professionals d'aquests sectors que puguin tenir indicis que un infant ha patit algun tipus d'abús o violència hauran de seguir una sèrie de pautes adreçades tant a l'atenció immediata i a la seva protecció com a l'inici dels processos necessaris en cas que es confirmi el delictes.

Sector sanitari: s'ha de crear una **Comissió davant la violència envers la infància** dins el Sistema Nacional de Salut, que ha d'elaborar un protocol d'actuació. Aquest protocol regularà els procediments de comunicació de les sospites o evidències de casos de violència sobre la infància, així com la col·laboració amb altres sectors: serveis socials, jutjats de guàrdia, Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat, Ministeri Fiscal i entitats de protecció de les comunitats autònomes. A més, la Comissió ha d'emetre un informe anual que inclogui les dades disponibles sobre l'atenció sanitària a infants i adolescents víctimes de violència.

Comissió davant
la violència
vers la infància

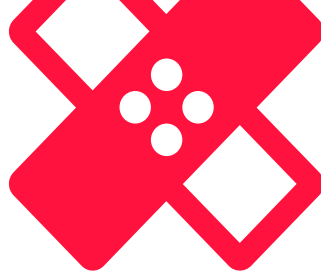

Unitats especialitzades
de Forces i Cossos de
Seguretat de l'Estat

Les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat: a les comunitats autònomes i entitats locals, s'ha de disposar d'**unitats especialitzades en la investigació i prevenció de situacions de violència sobre la infància i l'adolescència**, que han d'estar formades i preparades per a una intervenció eficaç en aquests casos. També han de tenir protocols específics i, en qualsevol cas, davant una situació de violència vers un infant o adolescent:

- 1.** Caldrà adoptar les mesures provisionals de protecció necessàries per a aquell nen o nena.
- 2.** S'haurà de prendre declaració a la víctima només si fos estrictament necessari, i per mitjà de professionals formats.
- 3.** S'ha d'impedir qualsevol contacte amb la persona investigada.
- 4.** Cal vetllar perquè en tot moment la víctima estigui en companyia d'una persona de la seva confiança.
- 5.** Cal informar l'infant sobre el seu dret a l'assistència jurídica gratuïta, i se li ha de dispensar un bon tracte, i adaptar el llenguatge i les formes a la seva edat, grau de maduresa i resta de circumstàncies personals.

S'amplia
la prescripció dels
delictes més greus

Àmbit penal i judicial: una altra de les novetats més importants que introdueix aquesta llei és que **amplia el temps de prescripció per als delictes més greus** (temptativa d'homicidi, lesions, maltractament habitual, delictes contra la llibertat, tràfic d'éssers humans i contra la llibertat sexual). **El termini començarà a comptar des que la víctima compleix 35 anys**, i no com fins ara, que era a partir dels 18. Aquesta ampliació representa un gran avanç perquè està demostrat que a les víctimes els cal temps per processar i assimilar determinats fets i sovint els comporta anys decidir-se a denunciar.

En relació amb els **infants menors de 14 anys** que hagin d'intervenir com a víctimes o testimonis en un procediment judicial per un delicte de violència, **les declaracions serviran com a prova preconstituïda, per evitar que les hagin de repetir durant el judici i revisquin el succés**, amb el dany afegit que això els podria generar. Com amb la resta d'àmbits, aquesta llei recull la formació en drets d'infància per a les carreres judicial i fiscal, exigida per tota la normativa internacional. A més, preveu una futura especialització dels òrgans judicials amb equipaments formats que coneguin en profunditat els afers relatius als nens, nenes i adolescents.

10.

Com ens afecta a **pares** **i mares** la nova llei?

Es reconeix i dona
suport a la importància
de la família

Aquesta llei busca desterrar definitivament algunes idees que consideren que la violència vers les nenes, nens i adolescents és una qüestió privada i tolerable en determinades circumstàncies, i per assolir-ho les famílies tenim un paper protagonista.

La nova legislació reconeix la **importància de la família** com el mitjà natural on viuen i es desenvolupen els infants i adolescents, i per això **cal donar-li suport en la seva tasca educativa protectora**, per prevenir, des de la primera infància, els factors de risc i enfortir els de protecció.

Foment de la
parentalitat
positiva

Aquest suport es duu a terme amb mesures enfocades a la **promoció del bon tracte i de la parentalitat positiva** —aquella basada en l'afecte, el respecte i el diàleg—, per ajudar-nos a fer que els nostres fills i filles creixin en un **entorn afectiu i sense violència**. Conèixer i protegir els nostres fills i filles; crear un fort vincle amb ells; fer que participin en la presa de decisions perquè se sentin responsables, o resoldre els conflictes de manera pacífica responen a l'exercici d'aquest model d'educació.

El concepte de *parentalitat positiva* busca fer-nos reflexionar sobre el paper de la família en la societat actual: **créixer en una llar sense violència**, plena d'amor i respecte, **és clau** per a un desenvolupament sa dels infants, i els ajuda a convertir-se en futurs adults responsables i compromesos amb el seu entorn. Així, la llei proposa difondre **materials formatius** que siguin accessibles, "adreçats a l'exercici positiu de les responsabilitats parentals o tutelars". Aquests "han de contenir formació en matèria de drets dels infants i adolescents i han d'incloure continguts específics referits a la diversitat sexual i de gènere, com a mesura de prevenció

de conductes discriminatòries i violentes envers els infants i adolescents". Les mesures suggerides han d'anar adreçades a l'adquisició de valors i competències emocionals, així com habilitats per a una criança que permeti un llaç afectiu fort de l'infant amb els seus progenitors o tutors, que permeti tenir sempre en compte les necessitats de cada família. Entre altres, es preveuen **programes de formació en resolució de conflictes intrafamiliars, de promoció de formes positives d'aprenentatge i erradicació del càstig violent, i de serveis d'informació i suport professional**. Per altra banda, s'oferirà orientació i suports especials a les famílies amb infants amb discapacitat

Es busca un bon tracte prenatal

Aquestes mesures de suport s'amplien al **període de gestació**, perquè també es busca un **bon tracte prenatal** —promoció d'un modus de vida sa, seguiment sanitari adequat i de qualitat—, per identificar aquells aspectes que puguin influir de manera negativa en la gestació i el benestar de la dona. Cal que aquesta atenció posi èmfasi en la detecció precoç de situacions de risc per oferir a les dones el suport que els faci falta.

Mesures per prevenir l'exclusió social i assolir la conciliació

També s'han d'impulsar mesures de política familiar adreçades a **prevenir la pobresa i les causes d'exclusió social**, i a **assolir la conciliació de la vida familiar i laboral de forma igualitària**, per exemple, mitjançant horaris i condicions de treball que permetin atendre adequadament la criança de fills i filles i l'exercici igualitari d'aquesta responsabilitat per part d'homes i dones. Cal individualitzar aquestes mesures en funció de les diferents necessitats de suport específic que presenti cada família, amb especial atenció a aquelles amb infants o adolescents amb discapacitat, o en situació d'especial vulnerabilitat.

Serveis de suport en cas de ruptura familiar

Per finalitzar, en cas de **trencament familiar**, s'ha de donar impuls a serveis de **suport i acompanyament professional**, adreçats a l'adequada atenció i protecció dels nostres fills i filles.

Com hem vist en el decurs d'aquesta guia, estem davant d'una llei integral que apel·la tota la societat, que recorda que els infants són titulars de drets, però que l'acció de les persones adultes esdevé fonamental perquè es garanteixi i es compleixi el seu dret a estar protegits davant la violència i els abusos.

**Si en vols més informació,
visita el nostre web
www.unicef.es/politicas-infancia**

Crédits

- Portada: © nixki
- Pàgina 3: © Freila
- Pàgina 7: © Iakov Filimonov
- Pàgina 13: © ClarkandCompany
- Pàgines 14 i 15: © chameleonseye
- Pàgina 16: © Motortion
- Pàgina 19: © Drazen_

Edita:

UNICEF España
C/ Mauricio Legendre, 36
28046 Madrid
Tel. 913 789 555
unicef.es

Disseny i maquetació:

Grupo Cooperativo Tangente

Abril de 2021

© Drets d'autor sobre tots els continguts d'aquest document. Permesa la reproducció total o parcial sempre que se'n citi la procedència.

Les opinions contingudes en aquesta publicació no reflecteixen necessàriament les opinions d'UNICEF España.

L'edició, disseny i maquetació d'aquest document s'ha finançat gràcies a la subvenció corresponent a l'assignació tributària de l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques 2019.

**Una llei que ens fa a tots
i totes part de la solució**

unicef | per a cada infància

